

2.3.2017

לכבוד
חה"כ הרב יעקוב ליצמן
שר הבריאות

בענין:

המשנה למנכ"ל משרד הבריאות, ע"י ב"כ עוה"ד לילך מהודר מהלשכה המשפטית של
משרד הבריאות

הקובל

נגד

הנקבלים:

ד"ר שאקר אלרייט, רופא שיניים, ע"י ב"כ עוה"ד אורית פרץ פרוקס מרחוב הגורן 6,
פרק התעשייה עומר

נקבל מס' 1

ד"ר עומר חאג' עאמר, רופא שיניים, ע"י עוה"ד אורית פרץ פרוקס מרחוב הגורן 6, פרק
התעשייה עומר

נקבל מס' 2

דין וחשבון לפי סעיף 48 לפקודת רופאי השיניים [נוסח חדש], התשל"ט-1979

3. הקובלנה –

ביום 13.12.2015, הגיש פרופ' ארנון אפק המשנה למנכ"ל משרד הבריאות, קובלנה כנגד הנקבלים, על כי הורשעו בעבירות פליליות, כאמור בסעיף 45(5) לפקודת רופאי השיניים [נוסח חדש], התשל"ט-1979 (להלן – **הפקודה**) וכן גילו התנהגות שאינה הולמת מורשה לריפוי שיניים כאמור בסעיף 45(1) לפקודה.
יובהר כי במקור הוגשה הקובלנה נגד נקבל נוסף ואולם, לבקשת ב"כ הקובל, שמו נמחק מהקובלנה.

4. הוועדה -

המלצה – שאקר אלרייט ועומר עאמר

אנו הח"מ, מוננו על ידך, לפי הוראות סעיף 47 לפקודה, להיות ועדה שתדון בקובלנה, (להלן – **הוועדה**).

5. **ההרשעות וגזרי הדין –**

הקובלנה הוגשה בעקבות הרשעתם של שני הנקבלים, בהליך אחד, ובעקבות הרשעה נוספת של נקבל מס' 1, בהליך נוסף, כדלקמן:

3.1. **ההרשעת הנקבלים בעבירות אלימות וגזרי הדין –**

3.1.1. **ההרשעה וגזרי הדין –**

ביום 20.11.2013 הרשיע, בית משפט השלום בבאר-שבע את הנקבלים (בת"פ 3127-02-13), על פי הודאתם בעבירות של הסגת גבול, תקיפה וחבלה ממשית ע"י שניים או יותר, היזק לרכוש במזיד והעלבת עובד ציבור – עבירות לפי ס' 447(א), 382(א), 452 ו- 288 בחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – **חוק העונשין**) בהתאמה (להלן – **עבירות האלימות**).

באותו מועד נגזר דינם של שני הנקבלים לשישה חודשי מאסר בפועל, שירוצו בדרך של עבודות שירות, לשישה חודשים של מאסר על תנאי, לתקופה של שלוש שנים, הוטל עליהם לשאת בתשלום קנס וכן בתשלום פיצוי לשלושה מתלוננים (להלן – **גזרי הדין**).

על העומד ברקע הרשעת הנקבלים –

מגזרי הדין עולה כדלקמן:

נקבל מס' 2, שהוא בנו של נקבל מס' 1, היה נשוי ובעקבות סכסוך בין בני הזוג, עברה אשתו (להלן – הרעיה) לגור בבית הוריה. ביום 19.1.2013 הסיגו הנקבלים (ביחד נאשם נוסף שאף הוא בנו של נקבל מס' 1) לבית הוריה של הרעיה, הם תקפו את אביה במקלות וגרמו לו לדימום במצחו ולחבלות. לאחר מכן, תקף נקבל מס' 1 את אמה של הרעיה עם מקל, משך אותה בשערותיה והיכה אותה. הנקבלים והנאשם הנוסף, תקפו בני משפחה נוספים וגרמו לחבלות. בעקבות התקיפה, הרעיה ובני משפחה נוספים נזקקו לטיפול רפואי ונגרם נזק לרכוש. במהלך המעצר, הנקבלים קללו את השוטרים.

3.2. **ההרשעת נקבל מס' 1 בעבירות מס –**

ביום 4.3.2015 הרשיע, בית משפט השלום בבאר-שבע, את נקבל מס' 1 (בת"פ 48173-12-3), על פי הודאתו, לאחר הליך הוכחות, בעבירות מס לגבי הכנסותיו השנים 2011-2013. המדובר בשלוש עבירות של הגשת דו"ח כוזב, שלוש עבירות של ניהול ספרי חשבונות כוזבים ושלוש עבירות של שימוש בערמה ותחבולה, עבירות לפי סעיפים 220(2), 220(4) ו-220(5) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן – **עבירות המס**).

ביום 3.12.2015, נגזר דינו של נקבל מס' 1 לשנים עשר חודשי מאסר בפועל, שנים עשר חודשי מאסר על תנאי לתקופה של 3 שנים מיום שחרורו ממאסר ולקנס. נקבל מס' 1 שוחרר ממאסר ביום 24.11.2016, לאחר שריצה תשעה חודשי מאסר, בהתאם להחלטה של ועדת שיחרורים.

על העומד ברקע הרשעת נקבל מס' 1 בעבירות מס – כעולה מהאמור בכתב האישום שהנקבל הודה במיוחס לו לפיו –

נקבל מס' 1 הורשע כאמור על פי הודעתו בכתב אישום מתוקן. מכתב האישום עולה כדלקמן:

נקבל מס' 1 שעבד, בין השנים 2010-2012, כרופא שיניים עצמאי, הגיש דו"ח על הכנסות לגבי השנים האמורות. בדיעבד התברר שבתקופה האמורה, היו לנקבל מס' 1 הכנסות נוספות, אשר הניבו הכנסות חייבות במס. בשל הימנעותו של נקבל מס' 1 מלדווח על ההכנסות הנוספות, הוא צבר סכום של כ- 1,750,000 ₪ במזומן. נקבל מס' 1 לא דיווח לפקיד השומה על עיסוק או עיסוקים נוספים, אף שהיה חייב לעשות כן, לא ניהל ספרי חשבונות בנוגע לאותם עסקים, הגיש לפקיד השומה דוחות כוזבים ונמנע מלדווח על הכנסותיו מהם, בכוונה להשתמט ממס. בנוסף הנקבל נקט בערמה ובתחבולה בכך שהסתיר את הכסף בתוך דליים/כדים אותם קבר מתחת לרצפת הבטון של מחסן ביתו בכוונה להשתמט ממס.

6. הדיון בקובלה

ביום 5.12.2016 התקיים דיון בקובלה בנוכחות הנקבלים ובאי כח הצדדים. בדיון האמור הודתה ב"כ הנקבלים בשמם במיזם להם בקבלנה, הוועדה החליטה להרשיע את הנקבלים, בהסתמך על ההודאה האמורה בעבירות המשמעת המיוחסות להם בקובלה ונקבעו מועדים להגשת טענות הצדדים, לעניין העונש המשמעי, בכתב.

7. טיעוני הצדדים לעניין העונש המשמעי -

7.1. טיעוני ב"כ הקובל -

ב"כ הקובל טענה כי אמצעי המשמעת הראוי, בשל עבירות האלימות, יהא בהתליית הרישיון לעסוק בריפוי שיניים, של נקבל מס' 1, לתקופה של 6 חודשים ובהתליית הרישיון של נקבל מס' 2 לתקופה של 9 חודשים, דהיינו: 6 חודשים בשל עבירת האלימות ו-3 חודשים נוספים בשל עבירות המס. גם בהתחשב בהנסיבות המשפחתיות והאישיות של הנקבלים.

זאת לטענת ב"כ הקובל, לאור האמור להלן:

(א) מדובר בעבירות חמורות – זאת הן לגבי עבירות האלימות, גם בהנתן שהנקבלים הגיעו למקום האירוע כשהם מצויידיים במקלות ותקפו, בין היתר, גם קטינים, והן לגבי עבירות המס שבעטיין, נגזר על נקבל מס' 1 עונש של מאסר בפועל.

(ב) המעשים שבגינם הורשעו הנקבלים, מהווים התנהגות שאינה הולמת רופא שיניים, ואינה תואמת את העקרונות המנחים בתחום העיסוק ברפואה, והיא פוגעת בכבוד המקצוע ובאמון הציבור במקצוע וברופאים בכלל.

(ג) מטרות הענישה המשמעית, כעולה מפסקי הדין בעניין סבין¹ וליביו ליאור².

(ד) העונש המשמעתי שהוטל, במקרים קודמים, בנסיבות בהן דובר בעבירות אלימות. לעניין זה הפנתה באת כח הקובל להמלצות בעניינם של: הרופא ד"ר יוסף חורי, אשר תקף מנהל בית ספר ורשינו לעסוק ברפואה הותלה לתקופה של 10 ימים בהתחשב בנסיבות אישיות מיוחדות; הרופא ד"ר גולוב, שהורשע בשני מעשים של תקיפה חמורה של בני משפחה (אחד מהם קטין), ורשינו הותלה לתקופה של שלושה חודשים, בין היתר בהתחשב בנסיבות אישיות מיוחדות; הרופא ד"ר נרודיצקי אשר הורשע בשתי עבירות של אלימות במשפחה ורישיונו הותלה לתקופה של ארבעה חודשים; ד"ר יוסף לוי שרישיונו בוטל, בעקבות הרשעתו בגרימת חבלה חמורה בכוונה מחמירה ונגזרו עליו, עקב כך, 8 שנות מאסר; ד"ר סלים ספיה שרישיונו לעסוק ברפואה הותלה לתקופה של 8 שנים, לאחר שהורשע בעבירות של ניסיון לשידול לרצח ואיומים; ד"ר צ'צקס שהורשע בעבירות מס ונגזר עליו עונש של שנת מאסר ורשינו הותלה לתקופה של 3 חודשים.

7.2. טיעוני ב"כ הנקבל -

ב"כ הנקבל טענה כי אמצעי המשמעת הראוי לגבי שני הנקבלים יהא, בנסיבות העניין, בהתראה או בנזיפה ולחלופין, לגבי נקבל מס' 2 נזיפה ולגבי נקבל מס' 1 התליה לפרק זמן של חודש ימים לכל היותר.

זאת לטענת ב"כ הנקבל, לאור האמור להלן:

(א) המעשים שבעטים הורשעו הנקבלים, לא קשורים באופן ישיר או עקיף לעיסוקם או תפקודם המקצועי כרופאי שיניים, לפיכך הם גם לא סיכנו את בריאות הציבור ואף לא נעשה על ידם ניצול כלשהו של הרישיון לעסוק בריפוי שיניים.

(ב) לעניין העונש יש להביא בחשבון את נסיבות האירוע האלים המתואר בקובלה -

(1) האירוע האלים אירע שעה שהנקבלים היו במצוקה וחרדו לגורל ילדיו של נקבל מס' 2. זאת לאחר שאשתו של נקבל מס' 2, עזבה את הבית, ללא הודעה מוקדמת ולקחה עמה את הילדים ובעקבות חיפושים

¹ ע"א 50/91 דר' סבין נ' שר הבריאות פ"ד מז (1) 27

² ע"א 1079/04 ליביו ליאור נ' שר הבריאות, פ"ד נט(3), 357

אחריהם, התברר שאשתו של נקבל מס' 2 שוהה בבית אביה, אך הילדים הוברחו למקום מסתור. מעבר לחרדה לגורל הילדים, הנקבלים המשתייכים לעדה הבדואית, ראו במעשה פגיעה בנושא בכבוד המשפחה וחשו מושפלים.

הנקבלים נסעו לבית משפחתה של המתלוננת, ביום האירוע, במטרה להפיס את דעתו של אביה, כנהוג בעדה הבדואית, ולהשיב את הילדים בשלום לביתם, ואולם משהתברר לנקבלים שהילדים הוברחו ולמעשה נחטפו על ידי משפחתה של המתלוננת למקום בלתי ידוע, התלהטו הרוחות והסכסוך החמולתי הסלים להתקף זעם חד פעמי שבמהלכו שני הצדדים תקפו זה, את זה.

(2) אירוע האלימות הוא אירוע נקודתי, לנקבלים אין עבר פלילי, הם הביעו חרטה ולקחו אחריות למעשיהם, וכפי שעולה מהכרעת הדין ומתסקירי שירות המבחן שהוגשו לבית המשפט, נמצא ש"אין כל גורמי סיכון". לפיכך ובהתחשב בזמן שחלף מאז בוצעו המעשים, החליט בית המשפט להקל בעונשים של הנקבלים.

(3) הנסיבות האישיות של נקבל מס' 2 - אין סיכון להשנות העבירה מבחינתו של נקבל מס' 2, אשתו של נקבל מס' 2 נשאה שוב ועברה לגור בדימונה; קיים הכרח לאפשר לנקבל מס' 2 להמשיך לעבוד במקצועו ולפרנס את ילדיו, בהיותו המשמורן והאפוטרופוס המלא של הילדים. כפי שעולה מהקובלנה, כמו גם מגזר הדין, העבירות בוצעו ברובן על ידי נקבל מס' 1, שהוא אבי המשפחה, אשר גרר את הנקבל מס' 2 לסיטואציה ולפיכך, לאור קוד ההתנהגות הנוהג במגזר הבדואי לפיו נדרש לכבד את דרישות האב, יש לראות בנקבל מס' 2 כמי שביצע העבירה נכפה עליו.

(4) הנסיבות האישיות של נקבל מס' 1 - אין סיכוי להשנות העבירה גם מבחינתו של נקבל מס' 1. המדובר ברופא השיניים הראשון במגזר הבדואי בנגב, אשר סיים אך לאחרונה לרצות עונש מאסר בפועל של תשעה חודשים; העובדה שהוחלט לנכות שליש מתקופת המאסר שנגזרה עליו, גם לאור העולה מדו"ח הרשות לשיקום האסיר, מלמדת על היעדר מסוכנות או סיכוי להישנות העבירה; כפי שעולה מהדו"ח האמור עולה גם כי נקבל מס' 1 ער לעובדה שבמעשיו הוא המיט אסון על משפחתו, וכי המאסר שריצה היווה גורם הרתעתי; נקבל מס' 1 מבצע כיום תוכנית שיקום הכוללת טיפול פרטני ותעסוקה במשרה מלאה בחברת הובלות, כאשר הוא מצוי בפיקוח תעסוקתי ובבקרה שוטפת על התנהלותו והתמדתו בתוכנית.

לנקבל מס' 1 שנים עשר ילדים, שחמישה מהם קטינים. נקבל מס' 1 נאלץ להעדר לעיתים מעבודתו, לאור הצרכים הרפואיים של ביתו הצעירה, הזקוקה להשגחה מתמדת, עקב ליקויים חמורים שהיא לוקה בהם. זאת כאשר כל המשפחה מתקיימת משכר עבודתו, מקצבת ילדים ומקצבת ילד נכה.

(5) מאז בוצעו המעשים, בחודש ינואר 2013, הנקבלים לא עברו עבירה פלילית או משמעתית, והם למדו את הלקח, גם נוכח ההליך הפלילי שאף פגע בתדמיתם המכובדת בקרב העדה הבדואית.

(6) עקב אותו אירוע התקיימו כנגד הנקבלים שני הליכים נפרדים, פלילי ומשמעתי.

(7) התליית הרשיון לעסוק בריפוי שיניים, תביא לפגיעה בלתי מידתית בחופש העיסוק של הנקבלים, ותפגע באופן אנוש בפרנסתה של המשפחה כולה, זאת גם בהנתן ששני הנקבלים עובדים במרפאה משותפת ולאחר שפרנסתם נפגעה במהלך ההליך הפלילי ובעקבותיו. שני הנקבלים ביצעו עבודות שירות במשך שישה חודשים, בהיקף שמנע מהם לעבוד לפרנסתם, הוטל עליהם לשאת בתשלום קנסות ופיצויים לנפגעים בסכום כולל של כ- 30,000 ₪, נקבל מס' 1 ריצה עונש מאסר של תשעה חודשים בפועל ובמסגרת תוכנית השיקום, שהוא נתון בה עתה, הוא מחוייב לעבוד כמתדלק במשרה מלאה.

זאת ועוד, יש לראות בתקופת עבודות השירות, שביצעו הנקבלים, ולגבי נקבל מס' 1 בתקופת 9 החודשים שבהם ריצה את עונש המאסר

ובתקופת עבודתו כמתדלק במסגרת תוכנית השיקום, כתקופה שבה הותלה רשיונם לעסוק בריפוי שיניים, בפועל.

(8) אין ללמוד מפסק הדין בעניין סבין (המוזכר לעיל בהערה מס' 1 לעיל). במקרה זה לא מדובר בסכנה הנשקפת לציבור מחזרה על המעשים, וההרתעה הכללית והשמירה על כבוד המקצוע הושגה בעצם ההרשעה בהליך הפלילי שגם הטילה אות קלון על הנקבלים.

(9) על התלייה לתקופה ממושכת הוחלט רק במקרים קיצוניים. כך קרה לגבי עבירות המסכנות את הציבור, או עבירות שבוצעו במהלך העיסוק המקצועי ובקשר הדוק עם העיסוק במקצועו של הרופא. כאשר גם במקרים אלה חלוף הזמן, חרטה כנה ונסיון לחזור למוטב הובאו בגדר השיקולים לעונש. ב"כ הנקבלים הפנתה לפסק הדין בעניין ד"ר רחניאן³ ולפסק הדין בעניין ד"ר נזמי חוסיין⁴.

לעניין תקופת ההתלייה שלה טענה ב"כ קובל, ב"כ הנקבלים הפנתה, לשתי החלטות קודמות בהן הוחלט על התליית הרישיון לתקופה של 6 חודשים. בהחלטה האחת דובר ברופא שביצע מעשים מגונים במטופלים, ובשניה, באח שנתן תעודות מחלה כוזבות לחיילים באופן שיטתי, כאשר לגבי הרופא שנתן שתיים מהתעודות הכוזבות לחיילים, באותה מרפאה, נקבע שניתן להסתפק בנזיפה.

ב"כ הקובל טענה גם כי לאור התקדימים שהובאו על ידי ב"כ הקובל, אין מקום להתלות את רשיונו של נקבל מס' 1 לתקופה של 9 חודשים ואת רשיונו של נקבל מס' 2, לתקופה של 6 חודשים, כטענת בכ"ב הקובל.

8. דיון והמלצה –

כאמור לעיל, במהלך הדיון בקובלנה, הרשענו את הנקבלים, בהתאם להודאתם, בביצוע עבירות המשמעת המיוחסת להם בקבלנה, דהיינו: הרשעה בעבירות פליליות, כאמור בסעיף 45(5) לפקודת רופאי השיניים [נוסח חדש], התשל"ט-1979 (להלן – הפקודה) וכן התנהגות שאינה הולמת מורשה לריפוי שיניים כאמור בסעיף 45(1) לפקודה.

לפיכך לא נותר לנו אלא לדון בשאלת אמצעי המשמעת אשר, בנסיבות העניין, ראוי להטיל על הנקבלים.

8.1. הדין המשמעת, בעקבות הרשעה בפלילים, נועד למנוע סתירה בין הנדרש מאיש המקצוע להלכה, לבין התנהגותו למעשה. בפסק הדין בעניינו של ד"ר משה אליהו⁵, עמד בית המשפט על כך שעניינו של הדין המשמעת בהסקת מסקנה, מהי ההשלכה, אם בכלל, שיש להרשעה על עיסוקו של הנדון ועל תפקודו המקצועי. כך הוא לגבי מקצועות, שהמשתייכים אליהם, נדרשים לרמת התנהגות מיוחדת וקפדנית יותר, הנובעת מייעודו של המקצוע ומממדו החברתי.

עבירות האלימות שהנקבלים הורשעו בהן הן כאמור: הסגת גבול, תקיפה וחבלה ממשית, היזק לרכוש במזיד והעלבת עובד ציבור. זאת כאשר הנקבלים גרמו לחבלות משמעותיות שבעקבותיהן נזקקו מספר בני משפחה לטיפול רפואי, מעבר לנזק שנגרם לרכוש. המדובר במעשים חמורים והתנהלות כאמור, לא מתיישבת עם המצופה מרופא שיניים מורשה ועם העיסוק ברפואת שיניים. השמירה על חיי אדם ובריאותו היא עקרון בסיסי החל על כל העוסקים במקצועות הרפואה, וברפואת שיניים בכלל זה, והנקבלים פעלו בניגוד מוחלט לעקרון האמור. מעשים כגון אלה פוגעים באמון הציבור ברופאי השיניים ובאינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו וכבודו של המקצוע.

³ ע"ש (י-ם) 5061/06 ד"ר משה רחניאן נ' כב' השופט (בדימוס) ורדי זיילר, ניתן ביום 14.1.2007.

⁴ ע"ש (י-ם) 220/09 ד"ר נזמי חוסיין נ' שר הבריאות, ניתן ביום 13.7.2010.

⁵ ע"א 412/90 ד"ר משה אליהו נ' שר הבריאות ואח', פד"י מד(4), 422.

ב"כ הנקבלים טענה כי בקביעת העונש המשמעותי יש להביא בחשבון שהמעשים בגינם הורשעו הנקבלים בעבירות האלימות, לא נעשו בקשר כלשהו עם עיסוקם המקצועי או במרפאה.

לעניין זה נאמר בפסק הדין בעניין יעקב דימנט⁶ בעניינה של העבירה שבסעיף 141(1) לפקודת הרופאים, שעניינה התנהגות שאינה הולמת רופא, שהמקבילה לה מצויה שבסעיף 145(1) לפקודה, כך: "המונח 'התנהגות שאינה הולמת' בפקודה שלנו אינו מוגבל לתחום הצר של העיסוק המקצועי, אלא כולל גם התנהגות בלתי מוסרית, שאינה יאה לעוסק ברפואה." ובהמשך גם: "אין כל הכרח, שהמעשה יתבצע דווקא במהלך העיסוק ברפואה, כדי שניתן יהיה לראות בו 'התנהגות בלתי הולמת רופא מורשה'." עוד עולה מפסק הדין האמור כי ממי שעוסק במקצועות הרפואה, נדרשת רמת התנהגות מיוחדת וקפדנית, כאשר התנאי הראשון לקבלת הרשיון לעסוק ברפואה הוא, לפי הוראות סעיף 4 לפקודת הרופאים (שהמקביל לו בפקודה הוא סעיף 6), הוא היות מבקש הרשיון, אדם הגון. וכאמור שם, המדובר בתכונות אופי הנדרשת מרופא ומרופא שיניים מורשה, כאחד.

כך הוא גם לגבי עבירות המס שנקבל מס' 1 הורשע בהן. נקבל מס' 1 הורשע כאמור בשלוש עבירות של הגשת דו"ח כוזב, שלוש עבירות של ניהול ספרי חשבונות כוזבים ושלוש עבירות של שימוש בערמה ותחבולה, עבירות לפי סעיפים 220(2), 220(4) ו- 220(5) לפקודת מס הכנסה. גם עבירות אלה שעבר נקבל מס' 1 לא מתיישבות עם המצופה מרופא שיניים מורשה ורופא שיניים העובר עבירות אלה פוגע באמון הציבור ברופאי השיניים ובאינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו וכבודו של המקצוע.

למשמעות החמורה של עבירות מס והשלכותיה על הדין המשמעותי, שלפי לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, עמד בית המשפט העליון בפסק הדין בפרשת מרים טל⁷ באמרו: "בדיני המס כולם, ולעניין זה אין הבדל מהותי בין מס הכנסה, מע"מ או מס אחר, אי דיווח פירושו שליחת יד לכיס הציבור. אין הבדל ערכי ומוסרי גדול בינה לבין שליחת יד בפקדון הזולת או גניבה ממנו, עבירות שלגבי עורך דין לא רק יגבשו קלון אלא עלולות לשלול את רשיונו לשנים ארוכות אם לא לצמיתות".

כך אמנם נקבע בעניינו של מי שהורשה לעסוק בעריכת דין, ואולם נראה שהאמור שם נכון גם בעניינו של מי שהורשה לעסוק בריפוי שיניים, הנדרש כאמור, בראש ובראשונה, להיותו אדם הגון. זה המקום להבהיר כי בפרשת טל דובר בעבירות מס של אי דיווח במועד על הכנסות שנתיות, לפי סעיף 216(4), הנופלות בחומרתן באופן משמעותי מהעבירות שבהן הורשע נקבל מס' 1, חומרה שאף באה לידי ביטוי בעונש המאסר שהוטל עליו.

ב"כ הנקבלים טענה כי עבירות האלימות בוצעו על רקע מצוקה וחרדה אליה נקלעו הנקבלים משהתברר להם שילדיו של נקבל מס' 2 הועברו, על ידי משפחתה של אשתו, למקום לא ידוע, ועל רקע הפגיעה בכבוד משפחתם. עוד טענה ב"כ הנקבלים כי יש להתחשב בכך שעיקר מעשי האלימות בוצעו על ידי נקבל מס' 1 וכי התנהלותו של נקבל מס' 2, במהלך אירוע האלימות, נכפתה עליו והיתה פועל יוצא של חובתו לפעול בהתאם לדרישת אביו, נקבל מס' 1, לאור קוד ההתנהגות הנוהג בעדה הבדואית.

עם כל ההבנה לנסיבות ולקשיים האישיים והמשפחתיים אליהם נקלעו הנקבלים, לא ניתן להצדיק התנהגות אלימה בכלל, וודאי שלא כגון זו שהנקבלים נקטו בה. כך הוא לגבי כל אדם, וביתר שאת לגבי מי שאבן יסוד במקצועו הוא ריפוי ולמטרה זו ניתן לו הרשיון לעסוק ברפואת שיניים. מעשים כגון אלה שעשו הנקבלים, גם בשעת מצוקה, אינם יכולים לדור בכפיפה אחת עם הרשיון לעסוק בריפוי שיניים, עיסוק המחייב בהכרח גם יכולת להתמודד כראוי ובאופן שקול, עם מצבים בעיתיים ואף עם מצבי חירום.

ב"כ של הנקבלים טענה כי יש להתחשב בכך שהנקבלים נאלצו להתמודד, עקב מעשיהם, עם שני הליכים, וכי ההרתעה הכללית והשמירה על כבוד המקצוע כבר

⁶ ע"א 224/79 יעקב דימנט נ' שר הבריאות, פד"י לה(2), 424.

⁷ ברש 59/15 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין - מחוז תל-אביב נ' מרים טל

הושגו בעצם ההרשעה. טענות דומות לאלה נדחו בפסקי הדין בעניין דימנט (המוזכר לעיל בהערה 6), בעניין גונן שגב⁸ וכן בעניין ד"ר נזמי חוסין⁹ (שעל האמור בו הסתמכה באת כח הנקבלים עצמה), שם נאמר: "אין לקבל גם את טענת המערערים שלפיה משעילמו את חובם לחברה במסגרת ההליך הפלילי יש להקל בעונשם המשמעותי. ממרות הענישה המשמעותית שונות ממסרות הענישה הפלילית ובנסיבות הנדונות אין בעובדה כי המערערים נשאו בעונש במסגרת הליך פלילי כדי להפחית מחומרת העונש המשמעותי שמן הראוי להטיל עליהם."

לפיכך גם איננו סבורים כי ניתן, כטענת ב"כ הנקבלים, לראות בתקופת עבודות השירות שהנקבלים נשאו בה, בתקופה שבה נקבל מס' 1 היה במאסר, או בתקופה שבה הוא מבצע את תוכנית השיקום, כתקופה של התליית הרישיון לעסוק ברפואת שיניים, אף אם יש להניח שבתקופות האמורות יכולתם של הנקבלים לעסוק בריפוי שיניים בפועל נפגעה באופן מלא או חלקי.

ב"כ הנקבלים טענה כי לעניין הענישה המשמעותית יש להתחשב בכך שמאז בוצעו המעשים שהביעו להרשעת הנקבלים בעבירות אלימות, הנקבלים לא עברו עבירה פלילית או משמעותית. איננו סבורים כך ודי אם נביא את דבריו של בית המשפט בעניין ד"ר רחניאן (המוזכר לעיל בהערה מס' 3 לעיל), כלשונם: "המערער אינו יכול להיבנות גם מהעובדה, עליה לא חלק המשיב, כי לא ביצע עבירות משמעות נוספות בתקופה שחלפה ממועד ביצוע העבירות נשוא הליך זה ועד למועד בו הוטל עליו העונש המשמעותי. אך מובן הוא כי על המערער לנהוג בהתאם לדרישות מקצועו, כך שאם היה המערער מבצע עבירות משמעות נוספות במהלך תקופה זו, היה מקום להענישו גם בגין."

8.2. האינטרס הציבורי מחייב העברת מסר ברור של הרתעה מפני מעשים כאמור, הן בקשר לעבירות האלימות ששני הנקבלים הורשעו בהן והן בקשר לעבירות המס שנקבל מס' 1 הורשע בהן. זאת לגבי כל אדם, ובעיקר כאשר מדובר במי שעוסקים במקצועות הרפואה ורופאי שיניים בכלל זה, הן לאור רמת התנהגות המצופה מרופא שיניים והן לאור הפגיעה באמון הציבור בעוסקים במקצוע, ברמתו ובכבודו. כאמור בפסק הדין בעניין ליביו ליאור (המוזכר לעיל בהערה מס' 2), השיקול העיקרי בקביעת הענישה המשמעותית הינו ההגנה על האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו וכבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים. פסק הדין האמור דן אמנם בעניינו של רופא, אך האמור שם נכון גם שעה שמדובר ברופאי שיניים.

ב"כ של הנקבלים טענה כי אמצעי המשמעת של התליית רישיון נקט רק במקרים קיצוניים, וכי כך קרה לגבי עבירות המסכנות את הציבור או עבירות שבוצעו במהלך העיסוק המקצועי ובקשר הדוק עם העיסוק ברפואה. דא עקא שלא כך הוא ודי, לעניין זה, אם נזכיר את התקדימים שעליהם הסתמכה באת כחו של הקובל, או את פסק הדין בעניין דימנט (המוזכר לעיל בהערה מס' 6).

תכליתם של אמצעי המשמעת וחומרת המעשים בהם הורשעו הנקבלים, מחייבים לדעתנו התלייה של רישיונם של הנקבלים לעסוק ברפואת שיניים.

התלבטנו בשאלה מהי תקופת ההתליה שראוי להמליץ עליה בנסיבות העניין, על כל אחד מהנקבלים.

באי כח הצדדים הפנו אותנו לתקופות התליית רישיון שהוטלו בהחלטות ובפסקי דין שניתנו במקרים קודמים. אלא שמרביתם לא יכולים ללמד דבר לעניינו. זאת בין אם משום שמדובר, בדוגמאות שהובאו על ידי ב"כ הקובל, בעבירות אלימות העולות באופן ניכר בחומרתן על אלה שבמקרה זה, כך בעניין סלים ספיה, בעניין נרודצקי ובעניינו של יוסף לוי, שגם ריצו תקופות מאסר מאוד ממושכות, ובין אם משום שמדובר במקרהו של יוסף חורי, שרשיונו הותלה ל-10 ימים בשל נסיבות אישיות

⁸ עת"מ 961/07 גונן שגב נ' משרד הבריאות, ניתן ביום 7.8.2008

⁹ עש (י-ם) 220/09 ד"ר נזמי חוסין נ' שר הבריאות, ניתן ביום

יוצאות דופן. כך הוא גם לגבי הדוגמאות שהובאו על ידי באת כח הנקבלים, בהם לא דובר בעבירות אלימות או בעבירות מס.

שונים מאלה, המקרה של ד"ר יעקב גולוב שרישיונו הותלה לתקופה של 3 חודשים, עקב הרשעה בעבירות של איומים, תקיפה וגרימת חבלה של ממש, בעיקר כלפי אשתו, כמו גם 3 חודשי התליית הרישיון שהוטלו במקרה ד"ר צ'צקס, שהורשע בעבירות מס.

בבואנו להמליץ על תקופת התליית הרישיון, נתנו את דעתנו, למול חומרת העבירות בהן הורשעו הנקבלים, והשלכות מעשיהם על אמון הציבור בעוסקים בריפוי שיניים, כמו גם על כבוד המקצוע, לנסיבות האישיות של הנקבלים כדלקמן:

לגבי נקבל מס' 1 - לפגיעה הממושכת, ביכולתו להתפרנס ולפרנס את משפחתו העניפה, המונה שנים עשר ילדים שחמישה מהם קטינים והצעירה שביניהם זקוקה להשגחה מתמדת בשל מצבה הרפואי והתפקודי, בתקופת המאסר ממנו שוחרר רק לאחרונה ובתקופת עבודות השירות שקדמה לה; לזמן שחלף מאז בוצעו עבירות האלימות ועבירות המס; לאמור בדו"ח הוועדה לשיקום האסיר לפיו נקבל מס' 1 מכיר בחומרת מעשיו וכן לאמור בגזרי הדין, הן בקשר לעבירות האלימות והן בקשר לעבירות המס, לפיהם אין לנקבל מס' 1 הרשעה קודמת בעבירות מס או בעבירות אלימות.

לא למותר לציין כי הבאנו בחשבון גם שנקבל מס' 1 עובד כיום, בהיקף של משרה מלאה, כנהג במסגרת תוכנית שיקום בפיקוח ולפיכך ממילא יכולתו לעסוק במקצועו, בתקופה זו, מוגבלת למדי.

לגבי נקבל מס' 2 - לפגיעה ביכולתו להתפרנס ולפרנס את ילדיו שבמשמורתו, במהלך תקופת עבודות השירות; לזמן שחלף מאז ביצע את עבירות האלימות וכן לאמור בגזר הדין לפיו אין לו הרשעה קודמת בעבירות אלימות.

בנוסף לאמור לעיל, מצאנו לנכון להתחשב בכך שהנקבלים עובדים כרופאי שיניים במרפאה המשותפת לשניהם, ולפיכך יש להניח שבכל מקרה יעבור פרק זמן משמעותי עד שפעילות המרפאה תשוקם.

בסיכום -

לאחר שקלנו את כל האמור לעיל, מצאנו כי לא יהיה זה נכון לאמץ את עמדתה של ב"כ הקובל באשר לתקופת התליית רישיונם של הנקבלים, וכי בנסיבות העניין ראוי כי נמליץ על כך שאמצעי משמעת, אשר ראוי לנקוט בהם במקרה זה, יהא בהתליית רישיונם של הנקבלים לעסוק בריפוי שיניים למשך תקופות כדלקמן:

(א) לגבי נקבל מס' 1 - לתקופה של שלושה חודשים בשל עבירות האלימות ולתקופה של שני חודשים נוספים בשל עבירות המס;

(ב) לגבי נקבל מס' 2 - לתקופה של שלושה חודשים.

ד"ר אבי פישמן
חבר הוועדה

עו"ד רותי הורן
נציגת היועץ המשפטי
לממשלה

ד"ר תרצה רמון, יו"ר